

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2020
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 129/2020
populárny názov	Kontradiktórnosť - doručenie vyjadrenia
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	22.09.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 49 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 39 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Princíp kontradiktórnosti nie je naplnený iba formálnym zaslaním vyjadrenia protistrany, ale toto vyjadrenie musí byť adresátovi aj reálne doručené a ten musí mať možnosť naň účinne reagovať.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Počas skúšobnej doby bol uznaný vinným za iný trestný čin, na základe čoho krajský súd uznesením rozhodol o vykonaní zvyšku trestu. Proti uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ku ktorej sa vyjadril prokurátor. Toto vyjadrenie bolo sťažovateľovi zaslané, avšak najvyšší súd o sťažnosti rozhodol ešte skôr, ako bolo vyjadrenie doručené sťažovateľovi a jeho replika doručená najvyššiemu súdu.
z odôvodnenia	Ústavný súd konštatuje, že dôvodnosť námietok sťažovateľa v tejto časti ústavnej sťažnosti je zrejmá. Najvyšší súd aj sám uznal vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti v bode 7.1 jej opodstatnenosť v tejto časti, pretože o sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. Ntc 35/2014 z 25. septembra 2019 rozhodol na neverejnom zasadnutí 5. decembra 2019 nepochybne skôr, ako sťažovateľ zaslal 10. decembra 2019, resp. doručil 11. decembra 2019 (č. l. 269 a č. l. 270 v spise) svoje stanovisko k podaniu prokurátora z 15. novembra 2019 najvyššiemu súdu, čím mu bola reálne odňatá možnosť sa jeho stanoviskom zaoberať. Napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu tak došlo k porušeniu jeho označených práv v bode 11, ako aj nedodržaniu princípov kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, ktoré sú inherentným prvkom spravodlivého procesu. V okolnostiach veci je tiež nesporné, že najvyšší súd upovedomil sťažovateľa

	<p>o vyjadrení prokurátora krajskej prokuratúry listom z 26. novembra 2019, ktoré mu zaslal na vyjadrenie, a sťažovateľ sa k nemu aj skutočne vyjadril. Najvyšším súdom realizovaný procesný postup v danej veci vo svojej podstate teda spočiatku zodpovedal formalistickej požiadavke na doručenie vyjadrenia jednej procesnej strany druhej procesnej strane, ale v konečnom výsledku bol už postup najvyššieho súdu z ústavného hľadiska neudržateľný a neakceptovateľný, pretože rozhodol o jeho sťažnosti ešte predtým, ako mal k dispozícii relevantnú argumentáciu sťažovateľa k podaniu prokurátora krajskej prokuratúry, ktorá mala význam pre rozhodnutie a s ktorou sa mal riadne vysporiadať. Vyjadrenie sťažovateľa tak priamo ani nezakomponoval do odôvodnenia svojho rozhodnutia.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní a jeho uznesením z 5. decembra 2019 porušené boli. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. decembra 2019 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. 3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia. 4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	konanie-kontradiktórnosť prokurátor, prokuratúra práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na rovnosť účastníkov v konaní konanie-rovnosť účastníkov súdneho konania

spisová značka	III. ÚS 281/2020
populárny názov	
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.10.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a

	doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa pred krajským súdom domáhal správnu žalobou preskúmania rozhodnutia Finančného riaditeľstva SR. Krajský súd žalobu zamietol, načo sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd odmietol z dôvodu, že predložené osobitné splnomocnenie advokátovi na zastupovanie v kasačnom konaní malo neskorší dátum, než aký bol uvedený na kasačnej sťažnosti.</p> <p>Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že zákon nevyžaduje na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti osobitnú plnú moc, pričom bol od počiatku celého konania zastúpený tým istým právnym zástupcom na základe plnej moci zahŕňajúcej všetky právne a procesné úkony vo veci podania predmetnej žaloby, a to vrátane podávania riadnych aj mimoriadnych opravných prostriedkov.</p>
z odôvodnenia	<p>Z rekapitulácie skutkového stavu a stanovísk účastníkov konania vyplýva, že prostredníctvom plnomocenstva z 3. apríla 2013 sťažovateľka splnomocnila advokátsku kanceláriu Kubincová, Benkóczi, Baláž – advokáti, s. r. o., na podanie správnej žaloby, konanie vo „veci“, a aby okrem iného „podávala návrhy, riadne opravné prostriedky, mimoriadne opravné prostriedky“. Kasačná sťažnosť je, ako aj sám najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uvádza, mimoriadnym opravným prostriedkom. Ústavnému súdu sa už v tomto kroku javí, že pre účely posúdenia formálnych podmienok nebolo potrebné ani len extenzívne interpretovať prejav vôle sťažovateľky, postačilo len čítať s porozumením. Vôľa je prejavená jasne, zrozumiteľne a výslovne.</p> <p>Ústavný súd sa stotožňuje s najvyšším súdom v tom, že konanie o kasačnej sťažnosti je osobitným druhom konania, z ústavnoprávneho hľadiska však nemôže akceptovať interpretačný prístup najvyššieho súdu, ktorým dospel k záveru, že advokátska kancelária, zastupujúca sťažovateľku, musí pre spisovanie kasačnej sťažnosti a zastupovanie sťažovateľky v kasačnom konaní disponovať osobitným plnomocenstvom. O to viac, keď to text zákona pre kasačné konanie osobitne nevyžaduje. Súčasťou súdneho spisu pôvodne vedeného na krajskom súde je relevantná plná moc kryjúca aj kasačnú sťažnosť. Jej bezchybnosť bola odobrená aj samotným prvostupňovým správnym súdom, keď na jej základe pripustil právne zastúpenie pred krajským súdom.</p> <p>Ústavný súd je vo svojej rozhodovacej činnosti dlhodobým odporcom neodôvodneného formalizmu (IV. ÚS 1/02). Nie je možné, aby si akékoľvek orgány vystupujúce v mene štátu (tobôž nie súdy) iniciatívne kreovali také požiadavky, ktorých cieľom bude výslovne sťažiť prístup účastníka konania k spravodlivému procesu. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na okolnosti súdnej veci (formulácia plnomocenstva udeleného kvalifikovanému právnenému zástupcovi ešte pred podaním správnej žaloby) hodnotí požiadavku najvyššieho súdu, aby sťažovateľ na účel podania kasačnej sťažnosti uskutočnil osobitné splnomocnenie, ako prístup, ktorý nie je ústavne konformný. Je úlohou všeobecného súdu právo aplikovať a veci rozhodovať. Jeho úlohou teda a contrario nemôže byť hľadanie skratiek a formovanie doktrínálnych filtrov, ktoré síce umožnia jednoduchý procesný koniec, pritom však interpretačne a realizačne zužujú medze zákonov (čl. 51 ods. 1 ústavy), v rámci ktorých sa účastník konania môže domáhať svojho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy).</p> <p>Podľa ustanovenia § 449 ods. 1 SSP kasačná sťažnosť musí byť spísaná advokátom (čo aj bola) a sťažovateľka musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpená advokátom (čo tiež bola). V prípade kasačného konania teda právna úprava síce formuluje požiadavku zastúpenia advokátom, no nie požiadavku na výslovné znenie plnomocenstva. Ústavný súd pripomína povinnosť vykladať prejavy vôle primárne podľa ich obsahu, a teda zotrvávanie na presnej predstave znenia plnej moci je požiadavkou nadštandardnou.</p> <p>Ústavný súd osobitne poukazuje na skutočnosť, že krajský súd so sťažovateľkou konal aj po podaní kasačnej sťažnosti prostredníctvom právneho zástupcu, ktorý pôsobil aj pred prvostupňovým správnym súdom (výzva na zaplatenie súdneho</p>

	<p>poplatku, zaslanie vyjadrenia žalovaného ku kasačnej sťažnosti). V prípade nedostatku alebo absencie právneho zastúpenia by bolo zrejme logickejšie konať priamo s účastníkom konania a žiadať od neho preukázanie tejto procesnej podmienky. Problém so zdanlivým nedostatkom plnej moci vznikol až vo výzve zo 17. decembra 2018, keď krajský súd (na pokyn najvyššieho súdu) žiadal, aby mu sťažovateľka zaslala „originál plnomocenstva osobitne udeleného na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti“. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (III. ÚS 123/2020).</p> <p>Vo všeobecnosti považuje ústavný súd za potrebné konštatovať, že si uvedomuje fenomén častého vyzývania účastníkov konania zo strany súdov na predloženie listín nad rámec požiadaviek zákona. To, že účastníci konania takmer vždy zvolia cestu predloženia požadovaného (aj napriek tomu, že to považujú za nadbytočné), automaticky neznamená, že má súd pravdu. Znamená to len to, že u účastníka konania vyhral pragmatizmus nad zbytočnou konfrontáciou. Nemôžu teda platiť univerzálne alibi súdov spočívajúce v odkaze na potrebnú erudíciu právneho zástupcu účastníka konania, keďže aj samotný sudca je činný v právnickom povolani. Stále platí a musí platiť, že iura novit curia.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2019 porušené boli. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2019 zrušuje, vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a prikazuje mu, aby vo veci konal. 3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy konania. 4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 123/2020, IV. ÚS 1/02</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>sťažnosť-kasačná plnomocnenstvo, splnomocnenie</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.